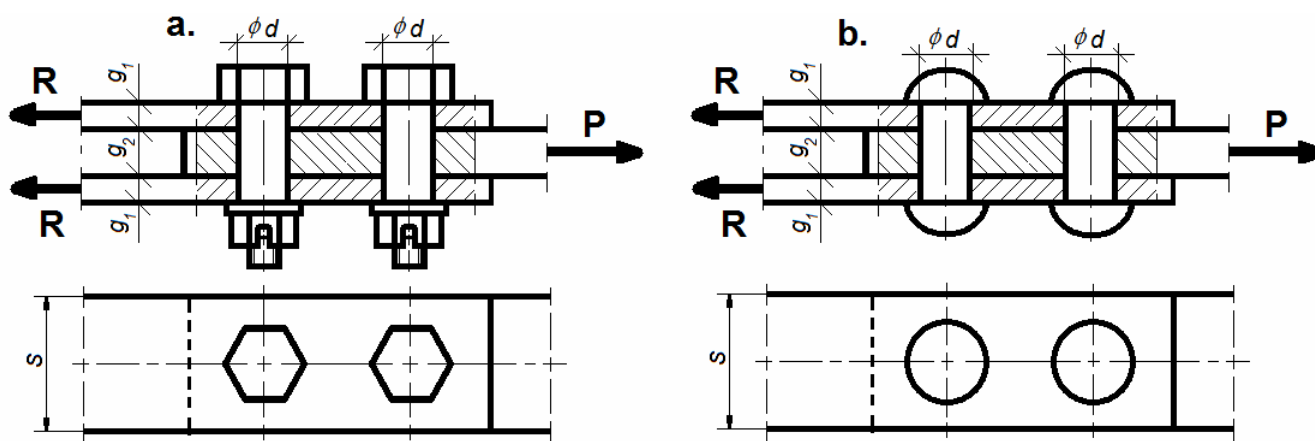

**Instrukcja przygotowania i realizacji scenariusza dotyczącego ćwiczenia T3
z przedmiotu "Wytrzymałość materiałów", przeznaczona dla studentów II roku studiów
stacjonarnych I stopnia w kierunku Energetyka na Wydz. Energetyki i Paliw***

**Treść ćwiczenia T3: Obliczanie wytrzymałościowe typowych połączeń konstrukcyjnych,
w których występuje ścinanie techniczne (połączenia: sworzniowe,
nitowane, ze spoinami pachwinowymi).**

Część I. Połączenia sworzniowe i nitowane

1. Sprawdzić warunki bezpieczeństwa dla połączenia sworzniowego (rys. 1.a.) oraz połączenia nitowanego (rys. 1 b.).

Rys.1

Do obliczeń przyjąć następujące dane:

- średnica sworznia $d = 16$ mm,
- grubość blachy łącznika zewnętrznego $g_1 = 4$ mm,
- grubość blachy łącznika środkowego $g_2 = 8$ mm,
- szerokość łączników $s = 60$ mm,
- Siła $P = 90$ kN
- naprężenie dopuszczalne sworzni, nitów na ścinanie techniczne $k_t = 120$ MPa,
- naprężenie dopuszczalne materiału łączników na docisk $p_{dop} = 300$ MPa
- naprężenie dopuszczalne materiału łączników na rozciąganie $k_r = 150$ MPa .

1.1. Po przedstawieniu tematu zadania podać warunek konstrukcyjny, jaki mają spełniać połączenia, aby mogły być sprawdzane wytrzymałościowo ze względu na ścinanie techniczne.

Ten warunek jest następujący:

Połączenia sworzniowe i nitowane można sprawdzać wytrzymałościowo ze względu na ścinanie techniczne, jeżeli luz w tych połączeniach jest konstrukcyjnie ograniczony (połączenia pasowane z zaciskiem poprzecznym).

* Autorem instrukcji jest Marek Płachno, prof. ndzw. AGH. Instrukcja stanowi przedmiot prawa autorskiego określonego w Ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 1994 r. Nr 24 poz.83 z późn. zmianami). Autor nie wyraża zgody na inne wykorzystywanie instrukcji niż podane w jej przeznaczeniu.

1.2. Warunek bezpieczeństwa na ścinanie techniczne sworzni lub nitów.

- Podać i objaśnić wzór obliczeniowy dla omawianego warunku bezpieczeństwa:

$$\tau = \frac{P}{0,25 \cdot \pi \cdot d^2 \cdot i \cdot n} \leq k_t$$

gdzie:

τ - naprężenia obliczeniowe dotyczące ścinania technicznego sworzni, nitów,

P, d - jak na rys. 1,

i - liczba płaszczyzn ścinania sworznia, nita,

n - liczba sworzni, nitów w połączeniu,

k_t - jak w treści zadania.

- Wykonać obliczenia z zastosowaniem podanego i objaśnionego wzoru.

1.3. Warunek bezpieczeństwa na docisk sworzni, nitów do ścianek otworów.

- Przedstawić i objaśnić wzory obliczeniowe dla omawianego warunku bezpieczeństwa:

$$p_1 = \frac{R}{n \cdot d \cdot g_1} \leq p_{dop} \quad , \quad p_2 = \frac{P}{n \cdot d \cdot g_2} \leq p_{dop}$$

gdzie:

p_1, p_2 - naprężenia obliczeniowe dotyczące docisku sworzni, nitów do ścianek otworów,

P, R, d, g_1, g_2 - jak na rys. 1,

n - liczba sworzni, nitów w połączeniu,

p_{dop} - jak w treści zadania,

- Wykonać obliczenia z zastosowaniem podanych i objaśnionych wzorów.

1.4. Warunek bezpieczeństwa na rozciąganie łączników.

- Przedstawić i objaśnić wzory obliczeniowe dla omawianego warunku bezpieczeństwa:

$$\sigma_1 = \frac{R}{(s - m \cdot d) \cdot g_1} \leq k_r \quad , \quad \sigma_2 = \frac{P}{(s - m \cdot d) \cdot g_2} \leq k_r$$

gdzie:

σ_1, σ_2 - naprężenia obliczeniowe dotyczące rozciągania łączników,

P, R, d, g_1, g_2 - jak na rys. 1 ,

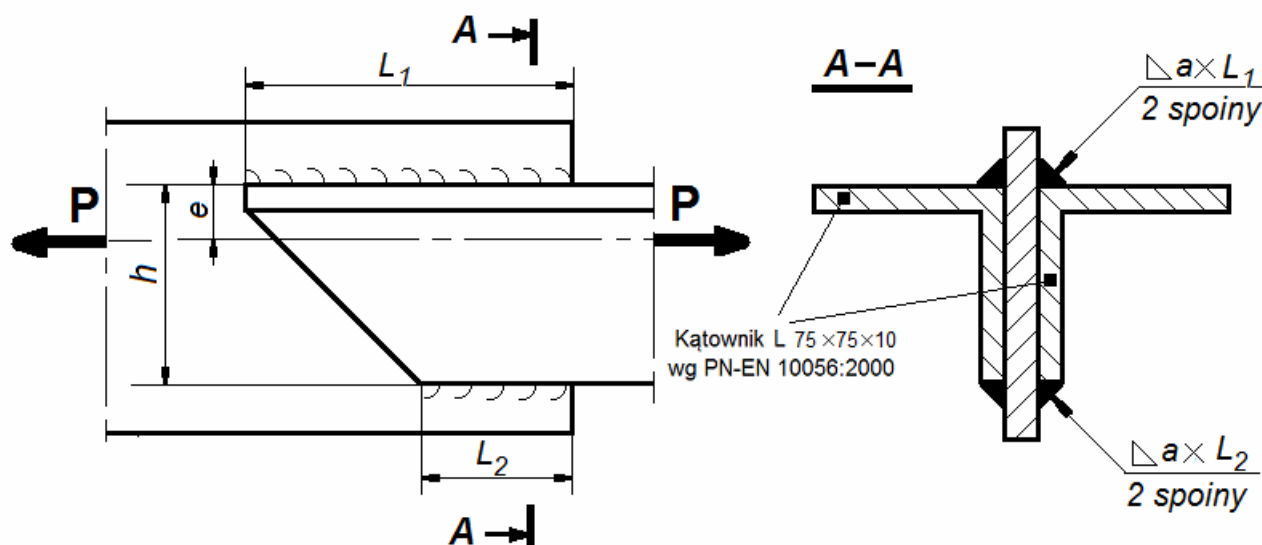
m - liczba otworów w przekroju łącznika prostopadłym do kierunku sił P, R ,

k_r - jak w treści zadania.

- Wykonać obliczenia z zastosowaniem podanych i objaśnionych wzorów.

Część II. Połączenia kątowników z blachą węzłową

1. Sprawdzić warunki bezpieczeństwa dla połączenia ze spoinami pachwinowymi jak na rys. 2.

Rys. 2

Do obliczeń przyjmując następujące dane:

- e - odczytać z normy jako odległość środka ciężkości przekroju kątownika,
- h - jak na rys. 2,
- $L_1 = 120$ mm, $L_2 = 60$ mm, $P = 200$ kN,
- naprężenie dopuszczalne spoin na ścinanie techniczne $k_{ts} = 100$ MPa.

1.1. Warunki konstrukcyjne spoin pachwinowych

- Podać i objaśnić następujące wzory:

$$a \leq 0,7g_{\min} \quad , \quad L_o = L_k - 2 \cdot a$$

gdzie :

a - grubość obliczeniowa spoiny pachwinowej,

$g_{\min}$ - mniejsza grubość dwu ścianek połączonych spoiną pachwinową o grubości a ,

L_o - długość obliczeniowa spoiny pachwinowej o grubości a ,

L_k - długość konstrukcyjna spoiny pachwinowej o grubości a .

- Wykonać obliczenia z zastosowaniem podanych oraz objaśnionych wzorów.

1.2. Rozkład siły osiowej kątownika na jego spoiny krawędziowe

- Podać i objaśnić następujące wzory:

$$P_1 = 0,5 \cdot P \frac{h-e}{h} \quad , \quad P_2 = 0,5 \cdot P \frac{e}{h}$$

gdzie:

P_1 - siła przenoszona przez spoinę o długości L_1 ,

P_2 - siła przenoszona przez spoinę o długości L_2 ,

e, h - jak na rys. 2.

- Wykonać obliczenia z zastosowaniem podanych oraz objaśnionych wzorów.

1.3. Warunki bezpieczeństwa spoin krawędziowych kątowników

- Podać i objaśnić następujące wzory:

$$\tau_{s1} = \frac{P_1}{a \cdot L_{o1}} \leq k_{ts} \quad , \quad \tau_{s2} = \frac{P_2}{a \cdot L_{o2}} \leq k_{ts}$$

gdzie :

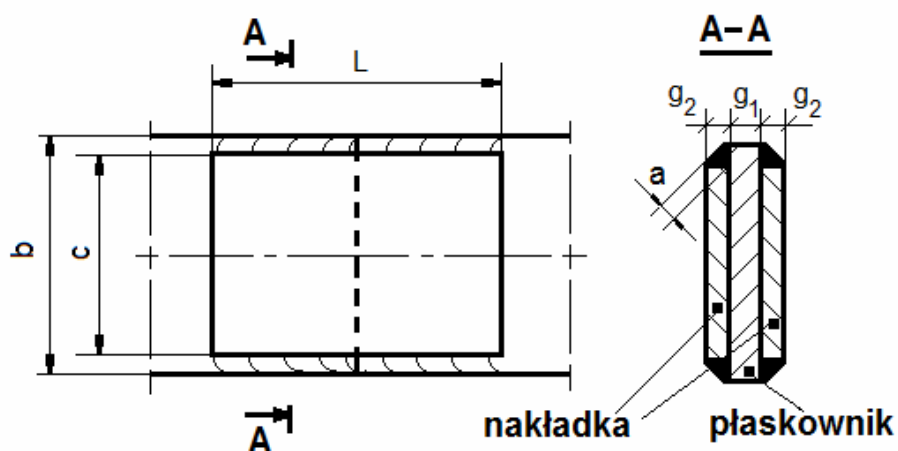
τ_{s1}, τ_{s2} - naprężenia obliczeniowe dotyczące ścinania technicznego spoin o długości odpowiednio L_1 i L_2 ,

$P_1, P_2, a, L_{o1}, L_{o2}$ - jak wyżej.

- Wykonać obliczenia z zastosowaniem podanych oraz objaśnionych wzorów.

Część III. Połączenie nakładkowe płaskowników

1. Obliczyć, jakie wymiary a, c, g_2, L powinno mieć połączenie nakładkowe dwu płaskowników o takim samym przekroju $b \times g_1$ (rys. 3), aby nośność połączenia nie była mniejsza niż nośność łączonych płaskowników.

Rys. 3

Do obliczeń przyjąć następujące dane:

$b = 112 \text{ mm}$, $g_1 = 10 \text{ mm}$, $k_{r1} = k_{r2} = 134 \text{ MPa}$, $k_{ts} = 100 \text{ MPa}$.

1.1. Warunki dla wymiarów a, c, g_2

- Podać i objaśnić następujące wzory do obliczenia wymiarów a, c, g_2 :

$$a \leq 0,7 \cdot g_2 \quad , \quad c \leq b - 2 \cdot g_2 \quad , \quad b \cdot g_1 \cdot k_{r1} \leq 2 \cdot c \cdot g_2 \cdot k_{r2}$$

- Stosując podane i objaśnione wzory obliczyć wymiary a, c, g_2 oraz zaokrąglić je do całkowitych wartości wyrażonych w milimetrach.

1.2. Warunek dla wymiaru L

- Podać i objaśnić następujący wzór:

$$4(0,5 \cdot L - a) \cdot a \cdot k_{ts} \geq b \cdot g_1 \cdot k_{r1}$$

- Stosując podany i objaśniony wzór obliczyć wymiar L oraz zaokrąglić go do całkowitej wartości wyrażonej w milimetrach.

1.3. Sprawdzenie warunku bezpieczeństwa dla spoin

- Podać i objaśnić następujący warunek bezpieczeństwa dla spoin:

$$\frac{b \cdot g_1 \cdot k_{r1}}{4(0,5 \cdot L - a) \cdot a} \leq k_{ts}$$

- Wykonać obliczenia z zastosowaniem podanego oraz objaśnionego wzoru.

1.4. Sprawdzenie warunku bezpieczeństwa dla nakładek

- Podać i objaśnić następujący warunek bezpieczeństwa dla nakładek:

$$\frac{b \cdot g_1 \cdot k_{r1}}{2 \cdot c \cdot g_2} \leq k_{r2}$$

- Wykonać obliczenia z zastosowaniem podanego oraz objaśnionego wzoru.

Koniec instrukcji